

Maragall, poesia i societat

**MARAGALL.
TEXTOS I
CONTEXTOS**
Glòria Casals i
Meritxell
Talavera
(coordinadores)

Editorial: UAB
Bellaterra, 2013
Pàgines: 390
Preu: 20 euros

Joan Maragall, en
un retrat de joventut
FUNDACIÓ J.M.

Libres

Joan Maragall: avui dia, aquest simple nom fa emergir de la memòria col·lectiva uns temps en què la poesia era una necessitat i un referent social. Els poetes ocupaven el centre del debat cultural; creaven una llengua moderna i eficaç; construïen la nació; donaven forma, consciència i sentit a la condició humana. Jordi Castellanos, en analitzar la poesia de Maragall i la profunda influència que ha tingut, conclou: “El creador de la poesia moderna a Catalunya és el creador de la nació catalana.” Per això Maragall “és imprescindible per a tots nosaltres”.

Aquest llibre demostra un cop més que Maragall va conèixer amb una singular profunditat tots els aspectes de la cultura i la societat del seu temps. I va prendre-hi posició. Va comprometre-s’hi en el sentit més ampli de la paraula –no pas dins d’una estreta limitació personalista, de partit o de classe–. Per això l’obra maragalliana permet als estudiosos explicar tota una societat, tot un temps, tot un país. Alhora que il·lumina aspectes menys contingents de la condició humana: el funcionament lingüístic de la consciència, el valor col·lectiu de la paraula, els lligams entre llenguatge i univers. Tot això es troba en els textos de Joan Maragall sense forçar-los, com sovint es veuen obligats a fer amb tants autors les arbitrarietats teòriques i comparatistes, els estudis culturals o la fanfarroneria patriota.

Coneixent com ningú la complexitat de la seva obra, els organitzadors del I Congrés Internacional Joan Maragall van potenciar la mirada pluridisciplinària envers aquesta figura. Avui, les actes d’aquell congrés ens ofereixen una imatge complexa i diversa de Maragall. Josep Fontana obre el volum introduint-nos divulgativament als nuclis històrics de l’època maragalliana: el naixement del catalanisme i els conflictes socials. Reprement-ho, Margarida Casacuberta aprofundeix l’estudi de la participació de Maragall en la política i la cultura del catalanisme en un capítol, *Pàtria i ciutat*, dedicat a la lectura cívica, nacional i ciutadana del poeta.

En aquestes actuacions d’intel·lectual compromès, el mateix Maragall explicita que el centre de la seva activitat l’ocupa la llengua pròpia, “ànima i símbol del catalanisme”. La forma que n’adquireix l’ús total i la plena consciència és la poesia, que exerceix funcions capitals per a l’individu lector i per a la societat amb què s’imbrica. Són presentades en el capítol *Poesia versus poètica*, que recull vuit comunicacions d’enfocament i valor di-

vers –entre les quals pren gran rellevància *Nausica* i Jorge León fa una aclaridora anàlisi de la influència de Maragall en Antonio Machado–. Mentre que el capítol *Una literatura entre l’art i la música*, en un acostament a la idea wagneriana i finisecular d’art total, posa la paraula escrita maragalliana en relació amb els mons teatral (Gallén i Gibert) i musical (Calmell i Farré). Aquí sorgeix també, necessàriament, l’estret lligam entre art, societat i catalanisme naixent.

Es dibuixa així un Joan Maragall actualíssim –postmodern pel que té, segons l’enfocament adoptat, de modern, d’acumulació de dades no interpretades o de lectura sense voluntat de comprensió històrica i filològica; o bé, en conjunt, d’esfilegassat–. Un Maragall deutor del desenvolupament dels estudis literaris en les darreres dècades i ja molt dife-

En viu

Joan Maragall Gorina ha esdevingut un dels grans clàssics de la literatura catalana moderna, només comparable, per qualitat i carisma, amb Verdaguier. Fent un pas endavant al romanticisme, l’expressió senzilla i la reflexió el fan plenament vigent. Sovint se l’intenta manipular des de sectors reaccionaris, però la seva obra ofereix múltiples lectures, mai esbiaixades.

rent del que ens llegaren altres períodes històrics. En el capítol *Maragall després de Maragall* poden repassar-se aquests altres Maragalls: el que construïren els noucentistes com a oposició al seu projecte (Josep Murgades, Marcel Ortín); el de les lletres espanyoles de postguerra (Adolfo Sotelo), o el de la Catalunya clandestina i els inicis de la construcció de la història de la literatura catalana (Joaquim Molas, Joan-Lluís Marfany).

Llegir Maragall és reviure un món d’harmonies lingüístiques, visions il·luminadores, complexos sabers i relacions tenses entre història i poesia, acció i consciència, societat i paraula, natura i cultura. És un deure, una necessitat i una lliçó per al present. En casos així, l’ajuda d’estudis com alguns dels que inclou aquest llibre és sempre un servei generós, primordial, impagable. *